

1 Tõendamiskohustus

Tõendamiskohustus lasub sellel poolel, kelle huvid saavad kahjustada juhul, kui ta ei suuda tõendada asjaolusid, millele ta tugineb.

1.1 Millised on tõendamiskohustust reguleerivad normid?

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on pooled kohustatud esitama juhtumi olulised asjaolud ja neid kinnitavad tõendid. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, peab juhtumi asjaolusid tõendama see pool, kelle huvides on, et kohus aktsepteeriks need asjaolud tõesena. Sama pool vastutab tõendite puudumise või asjaolu tõendamata jätmise tagajärgede eest. Tõõvaidluses peab tööandja tõendama nõude lahendamiseks vajalike kollektiivlepingute, sise-eeskirjade ja juhiste sisu ning kõikide tööandja tegevuse käigus koostatud dokumentide sisu, mis on vajalikud vaidluse lahendamiseks, nõutud hüvitisega seotud arvutuste õigsust (kui hüvitised vaidlustatakse) ja mis tahes hüvitiste maksmist (palgavaidluse korral).

Avalik-õiguslikku töösuhet puudutavas vaidluses peab avaliku sektori asutus tõendama nõude lahendamiseks vajalike üldkohaldatavate sätete ja juhiste sisu ning kõikide avaliku sektori asutuse tegevuse käigus koostatud dokumentide sisu, mis on vajalikud õigusvaidluse lahendamiseks, nõutud hüvitisega seotud arvutuste õigsust (kui hüvitised vaidlustatakse) ja mis tahes hüvitiste maksmist (palgavaidluse korral).

1.2 Kas on olemas normid, mille alusel on teatavad asjaolud tõendamiskohustusest vabastatud? Millistel juhtudel? Kas tõenditega on võimalik konkreetne õiguslik eeldus ümber lükata?

Kui poolel on tõendamiskoormis, kuid ta ei suuda tõendeid esitada, võib kohus asjaolu tõesena aktsepteerida, kui kohtul ei selle tõesuses vähimatki kahtlust. Kohus võib aktsepteerida tõesena asjaolu käsitlevat avaldust, kui ta ei kahtle selle tõesuses ning kui vastaspool tunnustab seda, pooled esitavad selle samal viisil, vastaspool ei vaidlusta seda, kuigi kohus palub tal seda teha, või seaduse kohaselt käsitatakse seda asjaolu vaieldamatuna. Kohus võtab asjaolusid, mida ta käsitab üldtuntuna või millest ta on saanud teada omal algatusel, arvesse isegi siis, kui ükski pool ei tugine neile. Kohus võtab omal algatusel arvesse õiguslikke eeldusi, sealhulgas asjaolusid, mida tuleb pidada seaduse alusel tõeseks, kuni pole tõendatud vastupidist. Näiteks perekonnaõiguses eksisteerib piiratud arv ümberlukkamatuid eeldusi ja asjaolusid, mida ei saa vastutõendiga ümber lükata.

1.3 Kui veendunud peab kohus asjaolus olema, et oma otsus sellele asjaolule rajada?

Ungari tsiviilkohtumenetluse normides ei ole sätestatud, millisel määral peab kohus asjaolude tõesuses veendunud olema. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei ole kohus tõendamise osas seotud vorminõuete või tõendamismeetodite või -vahenditega, vaid võib vabalt tugineda poolte esitatud tõenditele või mis tahes muudele tõenditele, mis on asjakohased juhtumi asjaolude kindlakstegemiseks. See ei kehti siiski seaduses sätestatud eelduste puhul, sealhulgas õigusnormide puhul, mis sätestavad, et teatavaid asjaolusid tuleb käsitada tõesena, kui nendega seoses ei esitata vastupidiseid tõendeid. Kohus teeb juhtumi asjaolud kindlaks, võrreldes ning hinnates oma siseveendumuste kohaselt üksikult ja kogumis ütlusi ja poolte käitumist menetluse jooksul, aga ka kohtuistungil ajal saadud tõendeid ja muid hagiaga seotud andmeid.

2 Tõendite kogumine

Kohus kogub tõendeid eesmärgiga tuvastada asjaolud, mis on vajalikud kohtuasjas otsuse tegemiseks.

2.1 Kas tõendite kogumiseks on alati nõutav poole taotlus või võib kohtunik teatavates olukordades koguda tõendeid ka omal algatusel?

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, peab juhtumi asjaolusid tõendama see pool, kelle huvides on, et kohus aktsepteeriks need asjaolud tõesena. Sama pool vastutab tõendite puudumise või asjaolu tõendamata jätmise tagajärgede eest. Tsiiviilkohtumenetluses võib kohus anda omal algatusel korralduse koguda tõendeid, kui see ei ole seadusega keelatud.

Haldusmenetluses võib kohus anda omal algatusel korralduse koguda tõendeid asjaolude kohta või asjaolusid kinnitavaid tõendeid, mida kohus võtab arvesse omal algatusel, kui tegemist on alaealise või puudetoetust saama õigustatud isiku õiguste rikkumisega või kui see on seadusega sätestatud.

2.2 Millised on järgmised sammud, kui poole taotlus tõendite kogumiseks rahuldatakse?

Küsitletakse tunnistajaid, küsitakse ekspertide arvamusi ja vajaduse korral küsitletakse ka eksperte, viiakse läbi uurimisi, antakse korraldus esitada dokumendid, videosalvestised, helisalvestised, heli- ja videosalvestised ja muud esemelised tõendid.

2.3 Millistel juhtudel võib kohus tagasi lükata poole taotluse koguda tõendeid?

Ükski poole tõendite esitamise taotlus ega kohtu määrus tõendite kogumiseks ei ole kohtu jaoks siduv. Kohus võib jätta tõendite esitamise taotluse rahuldamata, kui selline taotlus ei ole esitatud kooskõlas 2016. aasta CXXX seadusega tsiviilkohtumenetluse kohta, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti või kui pool, kes on kohustatud tasuma ette tõendite kogumise kulud, ei ole ettemaksukohustust täitnud hoolimata sellest, et talle on antud korraldus seda teha. Kohus jätab tõendite esitamise taotluse rahuldamata või loobub juba nõutud tõendite vastuvõtmisest, kui see ei ole õigusvaidluses otsuse tegemiseks vajalik.

2.4 Millised on tõendamise eri viisid?

Tõendid on tunnistajate ütlused, eksperdiarvamused, dokumendid, videosalvestised, helisalvestised, video- ja helisalvestised ja muud esemelised tõendid. Tõendeid ei aktsepteerita, kui see on seadusega välistatud või kui selleks peavad olema täidetud teatavad tingimused, välja arvatud juhul, kui need tingimused on täidetud. Tõendite võib koguda vaatluse teel. Vande all seletuste andmist ei ole menetluse raames ette nähtud.

2.5 Millised on tunnistaja ütlustega tõendamise meetodid ja kas need erinevad meetoditest, mida kasutatakse eksperdi arvamusega tõendamisel? Millised on kirjalike tõendite esitamise ja eksperdiaruande/eksperdiarvamuse kohta kehtivad nõuded?

Vahetuse põhimõtte järgi annavad tunnistajad ja eksperdid üldjuhul ütlusi kohtuistungil ajal. Kui pool soovib tõendada oma väiteid dokumentidega, peab ta lisama dokumendid hagiavaldusele või esitama need kohtuistungil. Võõrkeelsele dokumendile tuleb lisada vähemalt selle jooksev tõlge ungari keelde. Kui tekib kahtlus tõlgitud teksti õigsuses või täielikkuses, tuleb esitada kinnitatud tõlge; selle puudumisel ei aktsepteeri kohus dokumenti. Tõendid esitanud poole taotlusel võib kohus kohustada vastaspoolt esitama dokumendid, mis on tema valduses ja mis ta on tsiviilõigusnormide kohaselt niikuinii kohustatud avaldama või esitama. Eelkõige on vastaspoolel see kohustus siis, kui dokument väljastati tõendit esitanud poole huvides või see tõendab õigussuhet selle poolega või on seotud sellist õigussuhet käsitleva kohtuasjaga. Kui dokument on sellise isiku valduses, kes hagi ei osale, nõuab kohus dokumendi välja kontrolli käsitlevate normide alusel. Kui menetlusosaline soovib esitada tõendiks kohtu, notari, muu ametiasutuse, haldusasutuse või organisatsiooni

valduses olevad dokumendid või andmed, kuid ta ise ei saa otse taotleda nende väljastamist, võtab kohus meetmed nende hankimiseks. Originaaldokumendi ei pea esitama, kui seda ei ole vaja kontrollida ning pool esitab kohtuistungil ajal dokumendi kinnitatud või lihtkoopia. Dokumendi esitamisest võib keelduda ainult siis, kui see sisaldab salastatud teavet.

2.6 Kas mõni tõendamisviis on teistest suurema tõendusjõuga?

Üldjuhul mitte.

2.7 Kas teatavate asjaolude tõendamiseks on kohustuslikud kindlad tõendamisviisid?

Üldjuhul mitte. Erandjuhtudel, näiteks isiku teovõimetuks tunnistamise menetluses, peab kohus kutsuma kohale kohtupsühhiaatri, kes hindaks puudutatud isiku vaimset seisundit.

2.8 Kas seadus kohustab tunnistajaid ütlusi andma?

Jah, kuid teatavatel juhtudel võivad nad ütluste andmisest keelduda.

2.9 Millistel juhtudel võivad nad keelduda ütluste andmisest?

Ütluste andmisest võivad keelduda järgmised isikud:

kummagi poole sugulased;

isik, kelle ütlused võivad süüstada teda ennast või mõnda tema sugulast kuriteo toimepanemises seoses asjaomase küsimusega;

ametisaladust hoidma kohustatud isik, kui ütluste andmine tähendaks ametisaladuse hoidmise kohustuse rikkumist, välja arvatud juhul, kui asjaomane pool vabastab ta sellest kohustusest;

isik, kelle suhtes kehtib ärisaladuse hoidmise nõue asjades, milles tõendite esitamine tähendaks konfidentsiaalsuskohustuse rikkumist, välja arvatud juhul, kui tunnistuses avaldatavad andmed ei kujuta endast ärisaladust avalikku huvi pakkuvatele andmetele juurdepääsu ja avaliku huvi põhjusel kättesaadavaid andmeid käsitleva seaduse tähenduses või kui menetluse eesmärgiks on otsustada, kas asjaomased andmed pakuvad avalikku huvi või on kättesaadavad avaliku huvi põhjusel;

vahendaja/ekspert, kes osaleb vaidlusega seotud vahendusmenetluses, meediasisu pakkujad ja nendega töösuhetes või sarnastes suhetes olevad isikud seoses küsimustega, mille kohta ütluste andmine tähendaks neile kui meediasisu pakkujale teavet andnud isiku paljastamist.

2.10 Kas isikut, kes keeldub tunnistamast, võib karistada või sundida ütlusi andma?

Tunnistajad, kohtu määratud eksperdid, uuritava dokumendi või eseme omanikud ja muud isikud, kelle osalemist tõendite kogumises peab kohus vajalikuks (edaspidi „tõendite kogumises osalejad“), on kohustatud aitama kaasa tõendite kogumisele. Kui tõendite kogumises osaleja jätab oma kohustuse täitmata, taotlemata eelnevalt kohustusest vabastamist mõjuval põhjusel, mida ta suudab põhjendada, mõistab kohus temalt välja kantud kulud ja võib määrata talle trahvi, kohustada teda ilmuma kohtusse, vähendada tõendite kogumises osaleja tasu ning teatada tema ülemusele, juhendajale või tööandjale, et tõendite kogumises osaleja ei osalenud menetluses. Kohus võib kohaldada samaaegselt rohkem kui ühte neist sunnimeetmetest.

Sunnimeetmeid ei saa võtta alla 14-aastase isiku suhtes. Selle asemel saab tema seaduslikult esindajalt mõista välja kantud kulud või määrata talle trahvi. Kui osaleja täidab pärast sunnimeetme kohaldamist oma kohustuse või taotleb vabastust kohustuse täitmisest mõjuvatel põhjustel, mida ta suudab põhjendada, tühistab kohus sunnimeetme kohaldamise määruse.

Tunnistaja võib esitada eraldi kaebuse otsuse peale, mis kohustab teda tunnistusi andma. Kaebus peatab tunnistaja ülekuulamise. Kui tunnistaja keeldumine tunnistuste andmisest on selgelt alusetu, võib kaebust lahendav kohus määrata tunnistajale trahvi ning hagi menetlev kohus võib mõista tunnistajalt välja tekkinud kulud.

2.11 Kas on isikuid, keda ei saa tunnistajana üle kuulata?

Tunnistajana ei saa üle kuulata tunnistaja seaduslikku esindajat, välja arvatud juhul, kui tunnistajat esindav füüsiline isik on pädev osalema menetluses. Kaitsjana tegutsenud isikut ei saa tunnistajana üle kuulata küsimuses, millest ta sai teada kaitsjana tegutsedes, või kui ta ei olnud vabastatud konfidentsiaalsuskohustusest asjas, mis käsitleb salastatud teavet.

Alla 14-aastast isikut saab tunnistajana üle kuulata ainult siis, kui tõendeid, mis tema tunnistus eeldatavalt sisaldab, ei saa hankida muul viisil.

2.12 Milline on kohtuniku ja poolte roll tunnistaja ülekuulamisel? Millistel tingimustel võib tunnistaja üle kuulata videokonverentsi vahendusel või muude tehniliste vahendite abil?

Tunnistajad ilmuvad kohtuistungile kohtukutse peale ning kohtuistungil küsitleb neid põhiliselt kolleegiumi esimees või ühest kohtunikust koosneva kolleegiumi puhul menetlust toimetav kohtunik.

Kolleegiumi esimees võib lubada tunnistaja ülekuulamise algatanud poolel viimase taotlusel küsitleda tunnistajat esimesena, enne kui vastaspoolel lubatakse küsimusi esitada, kui vastaspool on seda taotlenud. Sellisel juhul võivad kolleegiumi esimees ja teised kohtu koosseisu liikmed esitada tunnistajale küsimusi pärast seda, kui pooled on tunnistajat küsitlenud.

3 Tõendite hindamine

Kohus teeb juhtumi asjaolud kindlaks, võrreldes ning hinnates oma siseveendumuste kohaselt üksikult ja kogumis ütlusi ja poolte käitumist menetluse jooksul, aga ka kohtuistungil ajal saadud tõendeid ja muid hagiga seotud andmeid.

3.1 Kas asjaolu, et pool on saanud tõendid ebaseaduslikul teel, seab kohtule otsuse tegemisel piiranguid?

Tõend või selle lahutamatu osa on õigusvastane ja seda ei tohi kohtumenetluses kasutada, kui

a) selle hankimisel või esitamisel on rikutud või ähvardatud isiku õigust elule ja füüsilisele puutumatussele;

b) see on esitatud mis tahes muud õigusvastast meetodit kasutades;

c) see on hangitud õigusvastaselt;

d) selle kohtule esitamisega rikutakse isikuõigusi.

Välja arvatud juhul, kui tõendite hankimisel või esitamisel on rikutud või ähvardatud isiku õigust elule ja füüsilisele puutumatussele, võib kohus erandkorras võtta õigusvastaseid tõendeid arvesse, pidades nõuetekohaselt silmas konkreetseid asjaolusid ja seaduse rikkumise ulatust, õigusvastase tõendi mõju asjaolude tuvastamisele, muude olemasolevate tõendite tähtsust ja kõiki muid juhtumi asjaolusid.

3.2 Kas minu kui poole antud seletusi võetakse tõendina arvesse?

Poole avaldust ei käsitata tõendina. Siiski hindab kohus juhtumi asjaolude tuvastamisel ka poolte väiteid vastavalt küsimuses nr 3 kirjeldatule.

Viimati uuendatud: 18/11/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.